

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

**DG Bestuur, Ruimte &
Wonen**
Directie Democratie & Bestuur

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](http://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Kenmerk
2021-0000205777

Uw kenmerk

Bijlage(n)
2

Datum 16 april 2021
Betreft Bestuurlijke situatie provincie Limburg

De provincie Limburg bevindt zich bestuurlijk in een zorgelijke situatie. Hierover zijn door uw Kamer ook vragen gesteld¹; de beantwoording daarvan treft u als bijlage bij deze brief.

Naar aanleiding van berichtgeving in de media over vermeende misstanden bij subsidies en opdrachtverlening rondom de Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg (IKL), zijn door de betrokken partijen diverse onderzoeken in gang gezet. De twee gedeputeerden van de provincie Limburg die het direct aanging, hebben op 26 maart jl. hun ontslag genomen. Vervolgens heeft op 2 en 9 april een debat plaatsgevonden in provinciale staten. Aan het eind van het debat van 9 april hebben de overige gedeputeerden hun ontslag genomen en heeft gouverneur Bovens zijn functie ter beschikking gesteld. Naar aanleiding hiervan heb ik afgelopen maandag, 12 april, met de gouverneur over de ontstane situatie gesproken.

Met het ontslag van alle gedeputeerden is de commissaris van de Koning van rechtswege in de plaats getreden van gedeputeerde staten (artikel 41 lid 2 Provinciewet). Vandaag, vrijdag 16 april, heb ik met provinciale staten gesproken over de ontstane situatie. De heer Bovens heeft inmiddels de Koning verzocht hem ontslag als commissaris van de Koning te verlenen. Bijna tien jaar lang heeft hij zich met hart en ziel in deze functie ingezet voor het openbaar bestuur en de inwoners van Limburg. Ik zeg de heer Bovens dank voor alles wat hij daarin voor velen heeft betekend.

Ik heb provinciale staten medegedeeld dat ik de heer J.W. Remkes op grond van artikel 76 Provinciewet heb voorgedragen voor benoeming tot waarnemend commissaris van de Koning. De benoeming van de heer Remkes vindt plaats met ingang van maandag 19 april a.s. Per gelijke datum zal aan de heer Bovens eervol ontslag worden verleend. Ik ben de heer Remkes erkentelijk voor zijn bereidheid het ambt van commissaris van de Koning in de provincie Limburg waar te nemen.

¹ Vragen van het lid Leijten (SP) d.d. 29 maart 2021 met kenmerk 2021Z05070.

DG Bestuur, Ruimte & Wonen
Directie Democratie & Bestuur

Datum
16 april 2021

Kenmerk
2021-0000205777

Ik heb de heer Remkes verzocht mij periodiek op de hoogte te stellen van zijn vorderingen en daarover ook het gesprek met provinciale staten aan te gaan. Tegelijkertijd zal ik, na nauw contact met de heer Remkes, in overleg treden met provinciale staten over de procedure als bedoeld in artikel 61 Provinciewet die tot een Kroonbenoemde Commissaris van de Koning moet leiden. In de bijlage vindt u mijn bestuurlijke opdracht aan de heer Remkes.

Sinds mijn aantreden is de bevordering van de bestuurlijke integriteit een van de speerpunten geweest. Regelmatig heb ik uw Kamer over de voortgang van mijn agenda geïnformeerd, zoals recent nog met mijn brief van 11 februari jl.² Ook de komende tijd blijf ik mij hiervoor inspannen. De bestuurlijke situatie in de provincie Limburg onderstreept de noodzaak om voortvarend door te gaan met beleid, wetgeving en ondersteuning ter bevordering van de bestuurlijke integriteit.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

² Kamerstukken II 2020/21, 28 844, nr. 223.

Bijlage 1

Antwoord schriftelijke vragen met kenmerk 2021Z05070

(ingezonden 29 maart 2021)

Vragen van het lid Leijten (SP) aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over corruptie bij Limburgse CDA-bestuurders

Vraag 1

1. Hoe beoordeelt u de zoveelste integriteitskwestie in het Limburgse provinciebestuur? (1)(2)(3)(4)

Antwoord 1

De kwestie is schadelijk voor het aanzien van het openbaar bestuur en het vertrouwen van burgers in de overheid in het algemeen, en in het bijzonder voor de provincie Limburg.

Vraag 2 en 3

2. Vindt u de huidige bestuurlijke situatie in de provincie nog houdbaar? Zo ja, waarom? Zo nee, bent u bereid om in te grijpen?
3. Vindt u de positie van de gouverneur nog houdbaar? Zo ja, waarom? Zo nee, bent u bereid om in te grijpen?

Antwoord 2 en 3

Naar aanleiding van de berichtgeving heeft de gouverneur een onderzoek gelast. De twee gedeputeerden die het direct aanging, hebben hun ontslag genomen. Vervolgens hebben twee debatten plaatsgevonden in provinciale staten. Aan het eind van het laatste debat hebben de overige gedeputeerden hun ontslag genomen en heeft de gouverneur zijn functie ter beschikking gesteld. Daarop heb ik met de gouverneur gesproken over de ontstane situatie.

Bij alle betrokkenen, ook bij mij, leeft een breed besef dat de kwestie het imago van de provincie Limburg en het openbaar bestuur in het algemeen heeft geschaad, en dat daar actie op moet worden ondernomen. Daarop heb ik de heer J.W. Remkes voorgedragen voor benoeming tot waarnemend commissaris van de Koning, met een expliciete bestuurlijke opdracht.

Het is nu zaak dat snel weer een volwaardig provinciebestuur wordt gevormd, maar ook dat een begin wordt gemaakt in herstel van onderling vertrouwen en het vertrouwen van de samenleving in de overheid. Alleen als die breuken zijn hersteld, kan een duurzame verandering van de bestuurscultuur plaatsvinden, met inbegrip van het integriteitsbesef.

Vraag 4

4. Spelen integriteitskwesties op deze schaal ook in andere provincies? Zo ja, welke?

Antwoord 4

Ik heb geen aanwijzingen dat dergelijke kwesties ook bij andere provincies spelen. Tegelijkertijd is er blijvende aandacht nodig voor integriteit. Dit is dan ook een terugkerend onderwerp op de agenda van het overleg dat ik regelmatig heb met de Kring van commissarissen van de Koning.

Vraag 5 en 6

5. Welke externe controle en checks and balances zijn er om te voorkomen dat bestuurders en lokale politici kunnen frauderen?

6. Welke externe controle en checks and balances zijn er om fraude en corruptie aan het licht te brengen?

Antwoord 5 en 6

Decentrale overheden zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van hun financiële administratie. Een onafhankelijke accountant controleert de stukken. Fraude en corruptie zijn strafbare feiten, waarvan het Openbaar Ministerie met de opsporing en vervolging is belast. Bij vermoedens hiervan kan een ieder – zo nodig anoniem – aangifte doen.

Vraag 7

7. Zijn er bij u of het ministerie meldingen binnen gekomen over deze gang van zaken met subsidies in Limburg? Zo ja, hoe is daarmee omgegaan?

Antwoord 7

Het ministerie van BZK heeft dergelijke meldingen niet ontvangen.

Vraag 8

8. Erkent u dat gesjoemel met subsidiegelden door politieke bestuurders het vertrouwen in de politiek ernstig schaadt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Ja.

(1) <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/03/22/hoe-een-ex-gedeputeerde-met-hulp-van-het-cda-in-limburg-subsidiegeld-doorsluisde-naar-zijn-eigen-bvs-a4036807>

(2) <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/03/26/cdaers-stappen-uit-college-limburg-na-schandaal-a4037385>

(3) <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/06/27/de-klusjesmannen-van-limburg-a3965408>

(4) <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/imago-van-limburg-als-provincie-van-vriendjespolitiek-is-volstrekt-onterecht~b610e677/>

Bijlage 2

Bestuurlijke opdracht aan de heer J.W. Remkes

Aan uw aanstelling tot waarnemend CdK verbind ik een expliciete bestuurlijke opdracht. Ik leg de volgende accenten, en verzoek u uw primaire aandacht daarop te richten.

(1) Vorming nieuw provinciebestuur

U treedt aan tegen de achtergrond van een bestuurlijke crisis. Alle gedeputeerden hebben hun ontslag genomen, waarop het ambt van CdK tijdelijk in de plaats van GS is getreden. Om de provincie bestuurbaar te houden, maar ook als signaal naar de inwoners toe, is het zaak dat zo spoedig als verantwoord mogelijk is door PS nieuwe gedeputeerden worden benoemd, zodat de provincie weer slagvaardig bestuurd kan worden. De maatschappelijke opgaven zijn te groot en vragen om een volwaardig provinciebestuur.

De benoeming van gedeputeerden en de eventuele vorming van een coalitie is een zaak van PS, als gekozen volksvertegenwoordiging. Als CdK heeft u het recht om geïnformeerd te worden en bent u in de gelegenheid PS te adviseren (artikel 35 lid 2 Provinciewet). Ik verzoek u hierbij een actieve, zo nodig regisserende rol te vervullen.

PS dragen zelf verantwoordelijkheid voor dit politieke proces. Zij zullen zich moeten beraden op de vorm van een nieuw college voor de resterende statenperiode. Hieraan kan een stabiele coalitie binnen PS ten grondslag liggen, maar ook een zogenaamd "zakencollege" is denkbaar. In die vorm is sprake van een lossere band met PS en moet het college per voorstel/per domein een meerderheid zien te verwerven. In dat verband wijs ik nog op de mogelijkheid gedeputeerden van buiten de politiek en/of van buiten de provincie te benoemen.

Vooruitlopend op het wetsvoorstel bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur, dat bij de Tweede Kamer aanhangig is, dienen de kandidaat-gedeputeerden een VOG te overleggen en aan een risicoanalyse integriteit te worden onderworpen. De provinciale regelgeving voorziet daar ook in. Bijzondere aandacht zou daarbij naar hun vorige functie en eventuele nevenfuncties moeten uitgaan, dit met het oog op de schijn van belangenverstrengeling. Ik vraag u dit proces te organiseren.

(2) Omslag bestuurscultuur en herstel van vertrouwen

De verhoudingen binnen PS zijn verstoord geraakt. Voor een vruchtbare samenwerking binnen PS en tussen PS en GS is het allereerst zaak een traject tot herstel van het onderlinge vertrouwen te starten, in het bijzonder met het oog op het proces van collegevorming. Dat traject staat aan de basis van de inhoudelijke opgave, de gewenste omslag in de bestuurscultuur, in het bijzonder het integriteitsbesef. Dat zal een kwestie van langere adem zijn. Uw taak is hiervoor

het fundament te leggen, waarbij u desgewenst met behulp van externe deskundigheid een sterkte-zwakke analyse kunt laten uitvoeren. Het provinciebestuur kan daarop uiteindelijk verder bouwen.

Het imago van de provincie Limburg en het aanzien van het openbaar bestuur zijn geschonden. Ik vraag u te onderzoeken wat de achterliggende oorzaken daarvan zijn, met daarbij bijzondere aandacht voor het integriteitsbesef. Het gaat er niet slechts om dat integriteitsregels op papier staan, maar vooral ook om de daadwerkelijke naleving daarvan. Hoe zijn checks en balances feitelijk georganiseerd, kunnen PS hun controlerende taak goed uitvoeren, hoe is de relatie tussen bestuur en ambtenarij, zijn gemaakte afspraken voldoende helder zodat (de schijn van) belangenverstremgeling wordt voorkomen? Politiek en bestuur dienen hierop te reflecteren en de dialoog met de samenleving aan te gaan. Voor burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen moet zichtbaar zijn dat de provincie verandert en dat de overheid zich als een betrouwbare, transparante en integere partner opstelt.

(3) Taak als rijksorgaan

Kernelement van uw functie als CdK is de hoedanigheid van rijksorgaan, in het bijzonder het bevorderen van de samenwerking tussen verschillende bestuurslagen, benoeming en ontslag van burgemeesters en het adviseren en bemiddelen bij integriteitskwesaties en bestuurlijke problemen in gemeenten. De gebeurtenissen binnen het provinciaal bestuur hebben een uitstraling op het functioneren van de CdK als rijksorgaan. Het gezag van het ambt dient te worden hersteld. Dit vraagt om een actieve dialoog met de Limburgse burgemeesters, die daartoe ook bereid zijn, en om een zichtbare, pro-actieve houding richting de gemeenten, gericht op het vroegtijdig signaleren van problemen, waar mogelijk helpen de-escaleren en indien nodig krachtig interveniëren.

Met de gemeenteraadsverkiezingen in aantocht, nieuwe wetgeving betreffende bestuurlijke integriteit en mogelijke veranderingen in de rol en positie van de burgemeester, is de CdK een belangrijke steunpilaar voor de burgemeesters. CdK en burgemeesters vormen samen ook het gezicht van de overheid, en zijn vanuit hun onafhankelijke en onpartijdige positie bij uitstek in staat "het goede voorbeeld" te geven en zo de andere cultuurdragers – alle politieke ambtsdragers gezamenlijk zijn immers drager van de bestuurscultuur - te beïnvloeden in houding en gedrag.

Ik verzoek u mij periodiek op de hoogte te stellen van uw vorderingen en daarover ook het gesprek met PS aan te gaan. Tegelijkertijd zal ik, na nauw contact met u, in overleg treden met PS over het moment van opstarten van de procedure die tot een reguliere, Kroonbenoemde CdK moet leiden.